

Sprawozdania i konferencje

Wkład polskiej myśli prawno-naukowej w kształtowanie pojęcia zbrodni genocydu. Rafał Lemkin i Konwencja w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa z 1948 roku a polskie doświadczenie okupacji przez narodowosocjalistyczne Niemcy

wieloletni projekt we współpracy z MNiSW, 2018–2023

Pięcioletni projekt w ramach grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego realizowany pod kierownictwem prof. Piotra Madajczyka. Celem jest zbadanie oraz upowszechnienie skali dokonań Polski niepodległej w dziedzinie prawa międzynarodowego, m.in. przez przybliżenie rozmiarów działań polskich intelektualistów z Rafałem Lemkinem na czele, które przekładały się na dyskusję nad nowymi paradygmatami suwerenności i praw człowieka oraz nad kształtem ładu prawno-międzynarodowego po katastrofie II wojny światowej. Wojny będącej efektem paktu dwóch totalitaryzmów wyrażonego w porozumieniu Ribbentrop–Mołotow.

Na projekt składają się tematyczne konferencje międzynarodowe, kolejne publikacje i tłumaczenia, prace kwerendalne, starania o archiwalia w kraju i za granicą oraz studia komparatystyczne z uwzględnieniem różnej metodologii wynikającej z interdyscyplinarności projektu.

W projekcie biorą udział: prof. Piotr Madajczyk (kierownik projektu), prof. Marek Kornat, dr Joanna Lubecka, dr Tomasz Ceran, Maciej Mazurkiewicz, Eryk Habowski.

seminarium badawcze, Warszawa, 15–16 kwietnia 2019 roku

Międzynarodowe interdyscyplinarne seminarium badawcze poświęcone dyskusji nad aktualnością kluczowych tez politologicznych drugiej połowy XX wieku, służących definiowaniu państw totalitarnych i autorytarnych.

Totalitaryzm pod redakcją Carla Friedricha (pol. wyd. Instytut Pileckiego, Warszawa 2019) jest zbiorem esejów o politycznym, społecznym i psychologicznym fenomenie totalitaryzmu. To swoisty przegląd refleksji m.in. na temat państwa policyjnego – z poszukiwaniem jego istoty; nad fałszowaniem historii – z próbą wyjaśnienia, co wydarzyło się w Europie w latach 1920–1953. To analizowanie elementów definicji państwa totalitarnego, jego mechanizmów i swoistego dla niego sposobu kształtowania polityki wewnętrznej i międzynarodowej. To także wstęp do rozważań nad rolą ideologii w genezie i charakterze II wojny światowej oraz nad totalnością tego konfliktu. Odnosić się będziemy także do później sformułowanych wspólnych tez Zbigniewa Brzezińskiego i Carla Friedricha.

Podstawowe pytania badawcze zgrupowane są w kilku obszarach:

1. Na ile ponad pół wieku (od 1953 roku do dziś) zmieniło postrzeganie totalitaryzmów sowieckiego i niemieckiego? Jak zmienił się lub poszerzył zasób źródłowy pomocny w ocenie modelu totalitaryzmu zaproponowanego przez Friedricha? Czy zdefiniowane pojęcia i terminy utrwaliły się, czy zdewaluowały? Jak wyglądało przejście od definicji totalitaryzmu do „systemu totalitarnej kontroli” w praktyce?
2. Czy stan badań i wiedzy wczoraj (1953) i dziś (2019) ma znaczenie dla koncepcji przedstawionej w książce? Czy i na ile jest ona nadal aktualna? Czy ramy zarysowane przez Friedricha, rozwinięte później wspólnie z Zbigniewem Brzezińskim w latach sześćdziesiątych, stanowią paradygmat obowiązujący we współczesnej politologii? Czy konieczna jest redefinicja tych terminów i ram koncepcyjnych?
3. Jak można opisać charakter i naturę wojen wynikających z totalitarnych ideologii?

Projekt pomoże w dyskusji nad problemem sprowadzającym się do pytania, czy dziś *Totalitaryzm* to część historii politologii czy wciąż wykorzystywany model w definiowaniu i opisie totalitaryzmów.

Około dziesięciu naukowców wyłonionych w ramach otwartego *call for contribution* z towarzyszeniem ekspertów (m.in. prof. Piotra Madajczyka, prof. Pawła Kaczorowskiego i prof. Marka Kornata) przygotowuje artykuły, które zostaną później opracowane w oddzielnej publikacji zbiorczej. Uczestnicy seminarium będą dodatkowo zaproszeni do udziału we wrześniowej konferencji naukowej organizowanej przez Instytut Pileckiego dla upamiętnienia 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej. Ich wystąpienia poszerzą zakres tematyczny tej konferencji o aspekty związane z wojnami prowadzonymi przez reżimy totalitarne.

W razie zainteresowania i pytań prosimy o kontakt z redakcją lub pod adresem mailowym: pileckicenter@instytutpileckiego.pl

konferencja naukowa, Warszawa, 17–19 września 2019 roku

80. rocznica wybuchu II wojny światowej to doskonała okazja do podjęcia naukowej debaty nad tym przełomowym czasem w historii świata. Od ataku Niemiec na Polskę 1 września 1939 roku do wiosny 1940 roku, gdy Hitler skupił swoją uwagę na kampanii militarnej przeciwko Zachodowi, Europa po raz pierwszy w dziejach doświadczała takiej formuły okupacji i wojny totalnej, której zasadniczym celem było unicestwienie całych narodów i społeczeństw. Studia nad tym okresem, choć względnie krótkim, mogą posłużyć za punkt wyjścia dla wielu kwestii poruszanych w naszych badaniach naukowych dotyczących historii najnowszej, a także stanowić podstawę do zdefiniowania powszechnego pojmowania wojny.

Do zgłaszania referatów zapraszamy przedstawicieli wszystkich dyscyplin naukowych. Chcemy skoncentrować się przede wszystkim na początkowej fazie wojny, niemniej pozostajemy otwarci na tematy, które pozwolą umiejscowić to zagadnienie w szerszym kontekście czasowym i/lub geograficznym. Chociaż Instytut przywiązuje duże znaczenie do historycznych uwarunkowań września 1939 roku, a także do realiów systemów ekonomicznych, społeczeństw, kultur i struktur państwowych w dobie tego konfliktu, jesteśmy w równym stopniu zainteresowani analizą sposobu, w jaki współcześnie wyrażamy nasze pojmowanie II wojny światowej w różnych dziedzinach nauki, w muzealnictwie i edukacji.

W razie zainteresowania i pytań prosimy o kontakt z redakcją lub pod adresem mailowym: m.rusiniak@instytutpileckiego.pl (dr Martyna Rusiniak-Karwat).

Nowy świat Europy po Wielkiej Wojnie: teoria państwa i ludobójstwa w XX wieku

konferencja naukowa, 3–5 grudnia 2019 roku

W ramach projektu lemkinowskiego odbędzie się międzynarodowa, interdyscyplinarna konferencja naukowa poświęcona kolejnej odsłonie studiów nad ludobójstwem i polityką państw totalitarnych w kontekście państw odzyskujących niepodległość po I wojnie światowej.

Ramowy obszar tematów i zagadnień:

1. Fundamenty nowoczesnej Europy – przemiany systemowe i prawne w XIX i XX wieku.
2. Wyzwania prawne po Wielkiej Wojnie: nowe państwa i nowy ład międzynarodowy. Od traktatów do Ligi Narodów.
3. Między porządkiem wersalskim a jałtańskim – propozycje definicji państwa prawa.
4. Szkoła prawa w Polsce – tygiel narodów, kultur i religii. Ludzie – tradycje – osiągnięcia.
5. Geneza myśli Rafała Lemkina.
6. Charakterystyka podstawowych prądów filozoficznych i rozwiązań prawnych w obszarze państwa w Polsce i Europie w pierwszej połowie XX wieku.
7. Totalitaryzmy a prawo. Prawo i doktryny polityczne i prawne w państwach totalitarnych XX wieku – podobieństwa i różnice.
8. Ludobójstwo w rozważaniach Lemkina i jemu współczesnych.
9. Od Wersalu do Norymbergi – najstraszniejsza lekcja historii w dziejach ludzkości a wyzwania na przyszłość.

Konferencja odbędzie się w języku angielskim i polskim (Instytut jako organizator zapewni tłumaczenie symultaniczne).

W razie zainteresowania i pytań prosimy o kontakt z redakcją lub pod adresem mailowym: pileckicenter@instytutpileckiego.pl

Zapraszamy do kontaktu z Instytutem lub koordynatorem tego projektu: e.habowski@instytutpileckiego.pl